

ESPOOCULT-TIETOKORTTI 3

Kulttuuritilaisuuksissa käyminen ja luovat harrastukset Espoossa

”Kaikilla asukkailla on mahdollisuus osallistua ja nauttia taiteesta ja kulttuurista.”

KULTTUURIESPOO 2030

Tilaisuuksissa käyminen on valtakunnallista huippua

Tässä tietokortissa vertaillaan espoolaisten kulttuuriosallistumista koko väestöön ja muiden ns. kuutoskaupunkien (Helsinki, Tampere, Vantaa, Oulu ja Turku) asukkaisiin. Toisena tarkastelukohteena ovat kaupungin sisäiset erot eri väestöryhmien ja alueiden välillä.

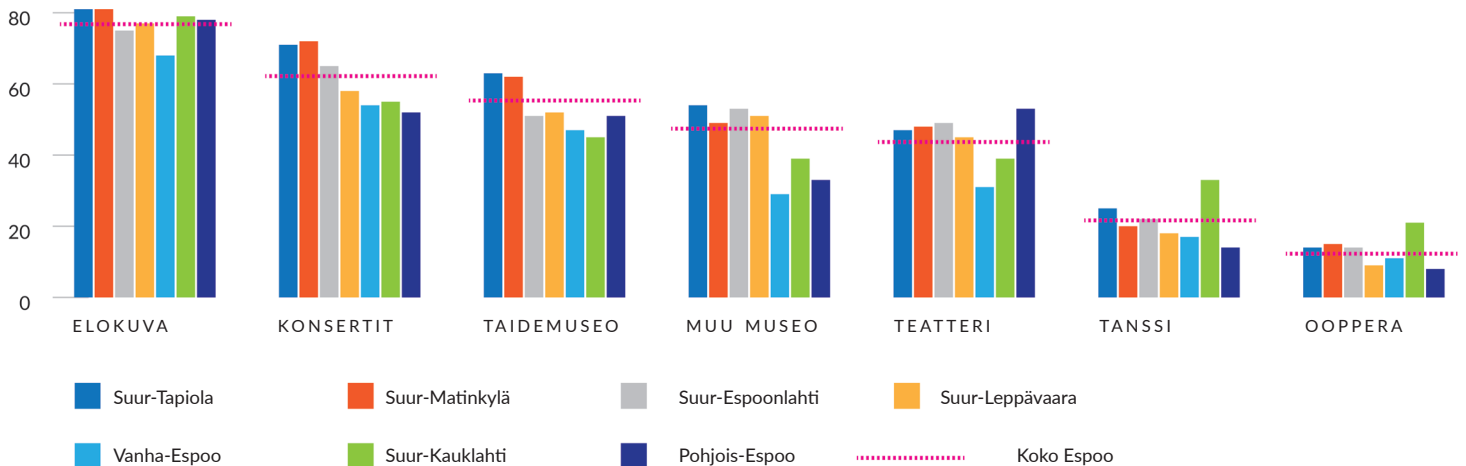
Keskiarvoltaan Espoo edustaa kulttuuriosallistumisessa valtakunnallista kärkeä. Monen väestöryhmän asiat on järjestetty kaupungissa hyvin, mutta äidinkieli, ikä ja sosioekonominen asema vaikuttavat espoolaistenkin osallistumiseen. Suuralueiden välillä on myös melko isoja eroja.

TAULUKKO 1. Kulttuuritilaisuuksissa käyminen viimeisten 12 kk:n aikana (10 vuotta täyttänyt väestö, %)

Käynyt viimeisten 12 kuukauden aikana	Espoo	Muut kuutoskaupungit ¹	Muu Suomi	Koko Suomi
Konserteissa, keikoilla, kuuntelemassa musiikkiesityksiä	62	60	53	55
Seuraamassa oopperaesityksiä	12	10	4	6
Katsomassa teatteri-, musikaali- tai operettiesityksiä	44	43	37	39
Katsomassa tanssiesityksiä	21	18	13	15
Taidemuseossa tai taidenäyttelyssä	55	52	32	38
Käynyt jossain muussa museossa kuin taidemuseossa	47	45	31	36
Elokuvissa	77	70	56	61
Ainakin yhdessä yllä mainituista	84	82	73	76

¹ Kuutoskaupungit ovat kuusi väkiluvultaan suurinta kaupunkia: Helsinki, Espoo, Tampere, Vantaa, Oulu ja Turku, ks. <https://www.kuusikkokunnat.fi/>.

KUVIO 1. Kulttuuritilaisuuksissa käyminen Espoon suuralueilla¹ viimeisten 12 kk:n aikana (10 vuotta täyttänyt väestö, %)

¹ Suuralueet on muodostettu likimääräisesti postinumerotiedoista.

Eri väestöryhmien kulttuuristen oikeuksien toteutuminen ja saavutettavuuden parantaminen ovat kulttuuripolitiikan tärkeä lähtökohta ja strateginen tavoite.

Oikeus osallistua taiteisiin ja kulttuuriin, kehittää itseään ja yhteisöään niiden avulla sekä mahdollisuus ilmaista itseään vapaasti ovat perusoikeuksia, jotka on turvattu

YK:n ihmisoikeuksien julistuksessa, useissa Suomea sitovissa ihmisoikeussopimuksissa ja Suomen perustuslaissa. Kulttuuristen oikeuksien toteutumista edistetään parantamalla saavutettavuutta eli huolehtimalla kaikkien yhdenvertaisista mahdollisuuksista käyttää taide- ja kulttuuripalveluja sekä osallistua taide- ja kulttuurielämään niin vastaanottajana kuin tekijänä.

Kulttuuriosallistuminen on osallisuutta yhteiskuntaan. Se tarkoittaa osallistumista itselle tärkeään ja merkitykselliseen toimintaan. Osallisuus lähiyhteisöön ja yhteiskuntaan vahvistaa demokratiaa, estää syrjäytymistä ja vähentää eriarvoisuutta. Kulttuuriosallistumisen kautta voidaan edistää sekä yksilöiden että yhteisöjen hyvinvointia.

EspooCult
TULOJA

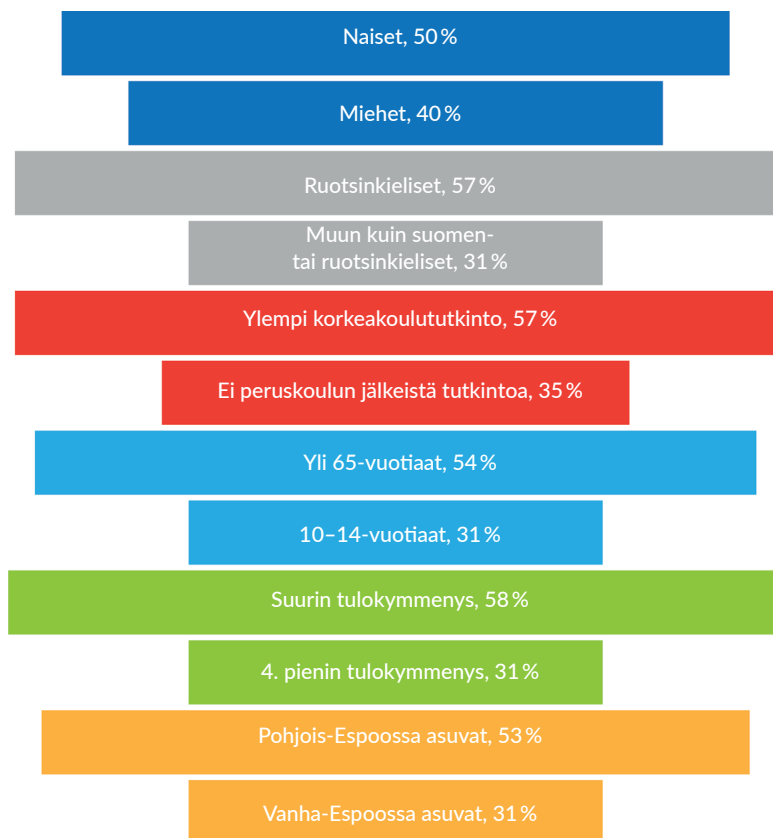
- Espoolaiset kävivät vuoden 2017 aikana eniten elokuvissa, konserteissa ja taidenäyttelyissä (taulukko 1). Harvinaisinta oli oopperassa käyminen.
- Naiset ja miehet käyvät Espoossa yhtä yleisesti kulttuuritilaisuuksissa, kun muualla Suomessa naisten ja miesten välillä on selkeä ero. Espoossa 15–44-vuotiaat miehet ovat jopa hivenen aktiivisempia kuin naiset. Muunkielisten keskuudessa miehet (91 %) ovat merkittävästi naisia (64 %) aktiivisempia.
- Äidinkielen suhteen Espoossa ei ollut mainittavia eroja taidemuseoissa ja -näyttelyissä käymisessä. Muissa museoissa muunkieliset olivat käyneet suomen- ja ruotsinkielisiä enemmän. Konserteissa ja teatterissa käyminen taas oli yleisintä ruotsinkielisten ja elokuvissa käyminen suomenkielisten keskuudessa.
- Kulttuuri-osallistumisessa on alueellisia eroja (kuvio 1). Suur-Tapiolassa ja Matinkylässä elokuvissa, konserteissa ja taidemuseossa käymi-

nen on keskimääräistä yleisempää. Pohjois-Espoosta puolestaan käydään paljon teatterissa. Alueiden välisiä eroja selittävät mm. kulttuurilaitosten sijainti ja erot väestörakenteessa (kuvio 2).

- Elokuvia Espoossa harrastavat kaikenikäiset. Espoolaisista 65–74-vuotiaista 64 prosenttia ja 75 vuotta täyttäneistä 37 prosenttia oli käynyt elokuvissa. Eniten elokuvissa käyvät nuoret: 10–24-vuotiaista yli 90 prosenttia oli käynyt elokuvissa viimeisten 12 kuukauden aikana.
- Teatterissa käyminen on Espoossa yleisintä eläkeikäisten keskuudessa (54 %). Työssä käyvistä lähes joka toinen (48 %) mutta työttömistä vain joka kolmas (34 %) oli käynyt teatterissa edeltäneen vuoden aikana.
- Korkeasti koulutetut ovat yleisesti ottaen kaikkein aktiivisimpia kulttuuritilaisuuksissa kävijöitä.
- Tulot ovat yhteydessä kulttuuritilaisuuksissa käymiseen. Selkeimmin tämä näkyy oopperan tapauksessa.

”Espoolaisuus on elämää arjessa ja kohtaamisia mm. EMMAn näyttelyissä, Sinfoniettan ja Tapiolan kuoron konserteissa, April Jazzissa, huippu-urheilun ja kulttuurin tapahtumissa --”
ESPOO-TARINA

KUVIO 2. Teatterissa viimeisten 12 kk:n aikana käyneet espoolaiset (10 vuotta täyttänyt väestö, %): merkittäviä eroja väestöryhmien kesken

TIETOKORTIN
AINEISTO:

Tietokortissa käytetään aineistona Tilastokeskuksen (TK) vuoden 2017 vapaa-aikatutkimusta. Kulttuuri-osallistuminen ymmärretään tietokortissa samalla tavalla kuin TK:n väestötason raportoinnissa, ja siinä erotetaan kaksi ulottuvuutta: kulttuuritilaisuuksissa käyminen ja luovat harrastukset. Tutkimus kohdistui 10 vuotta täyttäneeseen väestöön (noin 16 000 hengen otos). Tutkimuksen vastausprosentti oli 45,2. Espoon kaupunki tilasi tutkimukseen 1 000 hengen lisäotoksen, ja espoolaisia oli vastanneiden joukossa 737. Lisätietoa tutkimuksesta: <https://www.stat.fi/keruu/vap/index.html>.

Väestöryhmittäin eriteltyjä liitetaulukoita on saatavilla EspooCult-hankkeen verkkosivulta: <https://www.cupore.fi/fi/tutkimus/tutkimushankkeet/espooCult>. Vapaa-aikatutkimuksen aineistoa hyödynnetään myös hankkeen loppuraportissa sekä erillisissä artikkeleissa.

Espoossa on valtakunnallisesti tarkastellen vähän osallistumattomuutta, eri alueiden ja ryhmien välillä kuitenkin eroja

EspooCult TULOKSIA

- Espoossa on muuta Suomea vähemmän sellaisia, jotka eivät olleet käyneet missään kulttuuritilaisuuksissa **viimeisten 12 kuukauden** aikana (taulukko 2). Kaupungin sisällä eniten ei-kävijöitä on matalasti koulutetuissa ja muissa kuin suomen- tai ruotsinkielisissä. Yhtenä ei-kävijäryhmänä nousevat esiin muunkieliset naiset. Tilaisuuksiin osallistumattomuus on sitä korkeampaa mitä vanhemmista ikäryhmistä on kysymys.
- Alueista Vanha-Espoo korostui ei-kävijöissä (32 %), vähiten ei-kävijöitä oli Suur-Tapiolan (13 %) ja Suur-Matinkylän (12 %) alueilla.
- Espoossa on muihin kuutoskaupunkeihin verrattuna hieman vähemmän asukkaita, jotka **eivät ole koskaan** käyneet kulttuuritilaisuuksissa. Joissakin tapauksissa kaupungin sisällä oli vaihtelua eri ryhmien ja alueiden välillä. Esimerkiksi tanssiesitysten suhteen ilmeni suuri ero sukupuolten välillä (ei koskaan käyneitä miehistä 46 % ja naisista 29 %).

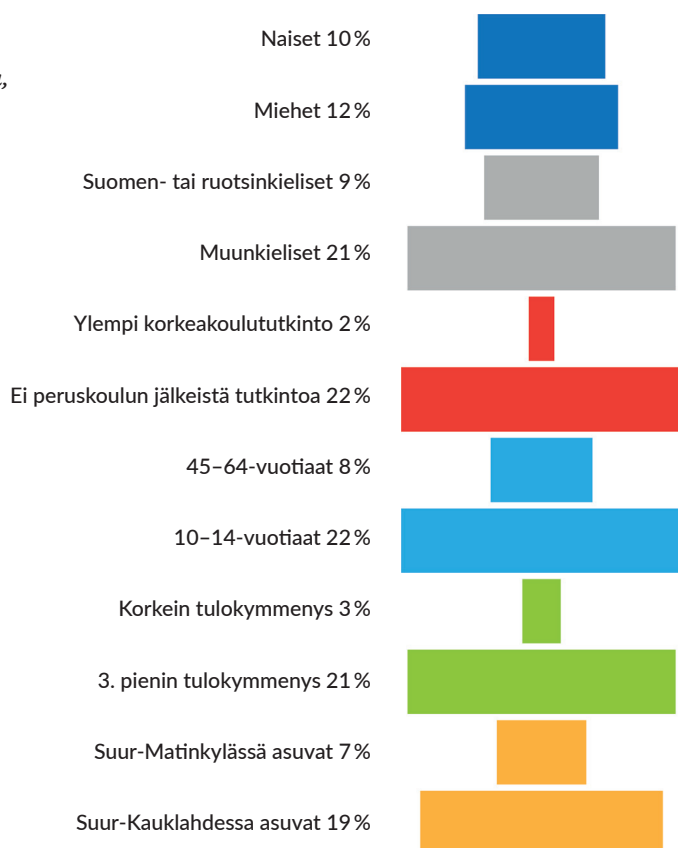
TAULUKKO 2. Kulttuuritilaisuuksissa käymättömät (10 vuotta täyttänyt väestö, %)

Kulttuuritilaisuus	Ei ole käynyt viimeisten 12 kk:n aikana				Ei ole käynyt koskaan			
	Espoo	Muut kuutoskaupungit	Muu Suomi	Koko Suomi	Espoo	Muut kuutoskaupungit	Muu Suomi	Koko Suomi
Konserteissa	37	37	43	41	10	11	14	13
Oopperassa	84	85	88	87	45	53	68	63
Teatterissa	54	54	59	57	14	14	19	18
Katsomassa tanssiesityksiä	79	82	87	85	36	40	50	46
Taidemuseossa ja -näyttelyssä	44	47	65	59	9	12	24	20
Muussa museossa	50	52	64	60	9	12	19	17
Elokuvisia	20	26	38	34	3	4	6	5

”Espoossa kulttuuripalveluilla halutaan edistää tasa-arvoa sekä vahvistaa yhteisöön kuulumisen tunnetta, osallistumista ja hyvinvointia.”

KULTTUURIESPOO 2030

KUVIO 3. Ei ole koskaan käynyt konserteissa (10 vuotta täyttänyt väestö, %): merkittäviä eroja väestöryhmien kesken

Osallistumattomuuteen vaikuttavia tekijöitä:

Vähäistä kulttuuriosallistumista selitetään usein yhteiskunnalliseen asemaan liittyvillä syillä, kuten pienillä tuloilla, vähäisellä koulutuksella, haastavalla elämäntilanteella tai syrjäisellä asuinpaikalla. Osallistumattomuuden taustalla voivat olla myös toimintamallien ja kannustuksen puute. Kotitautalla on todettu olevan yhteys kulttuuriosallistumiseen.

Osallistumattomuus voi olla mahdollisuuksien puutetta, tietämättömyyttä tai välinpitämättömyyttä.

Osallistumattomuus voi selittyä siitä, että henkilön aktiivisuus suuntautuu muulle alueelle kuin kulttuuriin.

Osallistumattomuus voi myös olla vastarintaa kulttuuripoliittisia instituutioita kohtaan, joiden nähdään edustavan yhteiskunnan eliitin tapoja ja makua.

Ei-osallistujaksi voi määrittyä siitä syystä, että tutkimuksissa ja tilastoinnissa käytetyt kategoriat eivät tunnista kaikkia kulttuurisen toiminnan muotoja. Tässä tietokortissa käytetyn rajauksen ulkopuolelle jäävät esimerkiksi kirjastossa ja festivaaleilla käyminen, lukeminen, musiikin kuuntelu radiosta ja videoiden katselu YouTubea.

Espoossa luovia harrastuksia on kaikenikäisillä

EspooCult TULOKSIA

- Kädentaitojen harjoittaminen on selkeästi suosituin yksittäinen luova harrastus Espoossa. Seuraavina tulevat valokuvaus ja musiikki. Harvinaisimpia harrastuksia ovat näytteleminen ja runonlausunta (taulukko 3).
- Espoossa luovia harrastuksia on yhtä lailla 10–14-vuotiailla (79 %) kuin yli 75-vuotiailla (75 %).
- Luovissa harrastuksissa ilmenee jonkin verran alueiden välisiä eroja. Esimerkiksi Leppävaarassa (64 %) harrastaminen on harvinaisempaa kuin Espoonlahdessa (75 %).
- Koulutustaso ei espoolaisten keskuudessa selkeästi lisää tai vähennä luovia harrastuksia.
- Kuvataide- ja musiikkiharrastuksissa näkyy väestöryhmittäisiä eroja. Kuvataidetta harrastavat erityisesti naispuoliset ja nuoret: 10–14-vuotiaista tytöistä 73 prosenttia ja pojista 41 prosenttia. Ikä vähentää myös musiikin harrastusta. Työttömistä musiikkia harrastaa liki joka kolmas (31 %) ja työssäkäyvistä joka viides (20 %). Muunkielisistä naisista selvästi useampi (32 %) harrasti musiikkia kuin suomenkielisistä naisista (18 %).

TAULUKKO 3. Luovat harrastukset (10 vuotta täyttänyt väestö, %)

Harrastaa nykyisin	Espoo	Muut kuutoskaupungit	Muu Suomi	Koko Suomi
Musiikkia ¹	23	21	17	19
Kuvataidetta	17	17	15	14
Kädentaitoja ²	44	45	53	50
Runojen, novellien, romaanien tms. kirjoittamista	6	7	5	6
Näyttelemistä jossain ryhmässä tai harrastajateatterissa	1	1	1	1
Runonlausuntaa	1	1	1	1
Valokuvausta	26	26	22	23
Videokuvausta	11	10	8	9
Tanssia	11	9	12	11
<i>Ainakin yhtä yllä mainituista</i>	69	69	71	71

¹ Instrumentin soittaminen, laulaminen, säveltäminen, musiikin tekeminen tietokoneella jne.

² Huonekalujen korjaus, entisöinti, puutyöt, elektroniikka- ja tietoteknisten laitteiden, autojen ym. rakentaminen ja korjaus, kankaiden, mattojen ym. kutominen, vaatteiden ompelu, neulominen, virkkaus, nypläys jne.

EspooCult

EspooCult-tutkimushanke on ensimmäinen laaja kulttuuripoliittinen tutkimus Espoon kulttuuripalveluista ja kulttuuriprofilista. Tutkimus toteutetaan vuosina 2018–2019.

Tutkimuksessa

- kartoitetaan kulttuuripalveluiden nykytila Espoossa
- arvioidaan KulttuuriEspoo 2030 -ohjelman tavoitteiden toteutumista ja mahdollisuuksia
- esitetään johtopäätöksiä ja suosituksia kulttuuripalvelujen kehittämiseksi tulevaisuudessa.

Lähteet

Espoo-tarina, Espoon kaupungin strategia

KulttuuriEspoo 2030 -ohjelma

Heikkilä, R. 2016. *Suomalainen kulttuuri-osallistuminen ja eriarvoisuus: ei-osallistujien jäljillä*. Kulttuuripoliittikan tutkimuksen vuosikirja 2016.

Isola, A.-M. ym. 2017. *Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa*. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Lehikoinen, K. & Rautiainen, P. 2016. *Kulttuuristen oikeuksien toteuttaminen osaksi sote-palveluja. ArtsEqual policy brief 1/2016*. Helsinki: Taideyliopisto.

Lindholm, A. (toim.) 2015. *Ei-kävijästä osalliseksi – Osallistuminen, osallistaminen ja osallisuus kulttuurialalla*. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Purhonen, S. ym. 2014. *Suomalainen maku. Kulttuuripääoma, kulutus ja elämäntyylien sosiaalinen eriytyminen*. Helsinki: Gaudeamus.

Suomen virallinen tilasto (SVT): *Vapaa-ajan osallistuminen* [verkkójulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 22.3.2019].

Virolainen, J. 2015. *Kulttuuriosallistumisen muuttuvat merkitykset. Katsaus taiteeseen ja kulttuuriin osallistumiseen, osallisuuteen ja osallistumattomuuteen*. Cuporen verkkójulkaisuja 26. Helsinki: Cupore.

Yhdenvertaisuus ja saavutettavuus kulttuuripoliitikassa. 2017. Cuporen tietokortteja 3. Helsinki: Kulttuuripoliittikan tutkimuskeskus Cupore.

Lisätietoja tutkimuksesta:

Kulttuuripoliittikan tutkimuskeskus Cupore
[www: cupore.fi/fi/tutkimus/tutkimushankkeet/espoocult](http://www.cupore.fi/fi/tutkimus/tutkimushankkeet/espoocult)
 Facebook: facebook.com/Cupore/
 Espoon kaupunki, kulttuurin tuloksikokki
[www: espoo.fi/espoocult](http://www.espo.fi/espoocult)
 Facebook: facebook.com/KulttuuriEspoo/
Heräsikö ajatuksia tai kysymyksiä?
Kommentoi ja anna palautetta! #EspooCult

